

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: A DRHE doktori programja

A DEBRECENI REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM

PhD (doktori) képzés és fokozatadás jogát biztosító

DOKTORI PROGRAMJA

A HITTUDOMÁNYOK

tudományterületen

A doktori program címe:

„A teológiai tudományművelés az egyetemes egyház kihívásai
alapján”

Doktori Tanács 2024.06.27-i ülésén tárgyalta, fejlesztés alatt álló verzió: 2024. 07.05.

Programvezető neve:	<i>Hodossy-Takács Előd</i>
- tudományos fokozata:	<i>PhD, dr. habil.</i>
- egyetemi beosztása:	<i>tanszékvezető egyetemi tanár</i>

A Magyar Akkreditációs Bizottság 1997. december 19-én tartott plenáris ülésén hozott 1997/7/IX/2. számú határozata értelmében, majd pedig a 2009/7/XIII/2/276. számú határozata szerint a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori és Habilitációs Tanácsa megkapta a jogot, hogy a hittudományok tudományterületen tudományos doktori fokozatot ítéljen oda a doktori programnak megfelelően.

A program tartalma, helye és szerepe a tudományág egészében

A DRHE „*A teológiai tudományművelés az egyetemes egyház kihívásai alapján*” című doktori programja tartalmi szempontból felöleli mindazokat a területeket, amelyek partikulárisan és univerzálisan hozzájárulnak a tudomány fejlődéséhez, az egyházi élet működésének elősegítéséhez és ezen keresztül népünk kultúrájának emelkedéséhez.

A program nagy fontosságot tulajdonít az új évezred adta kontextusnak, amelyben a teológia és más tudományok korrelációját szándékszik tisztázni. Ebben az adott szituációban a teológiai tudománynak újra kell értelmeznie önmagát, történetét és jövőjét, valamint választ kell találnia a bibliai, szisztematikai, történeti és gyakorlati alapkérdésekre. Mindaz, amit az alábbiakban célul tűzünk ki, tartalmi szempontból ezt kutatja.

A DRHE doktori programja szervezett formában kíván lehetőséget biztosítani olyan magas szintű oktatási és tudományos tevékenység végzésére, amelynek keretében az egyetemi végzettséggel rendelkező teológusok, lekipásztörök, az egyház és a hittudomány iránt elkötelezett szakemberek doktori (PhD) fokozatot szerezhhetnek. Nem hittudományok területén szerzett mesterfokozat esetén a szükséges teológiai ismeretek dokumentált megszerzését követően van lehetőség részt venni a programban.

A DRHE arra törekszik, hogy leendő doktorai a teológiai tudományokban elmélyüljenek, önálló kutatásaikkal és eredményeikkel gazdagítsák a magyar reformátusság lelki-szellemi tőkéjét. A doktori program elvégzésével megvalósulhat a sokoldalú és több kimenetelű képzés. A doktori program során mód nyílik arra, hogy a Magyarországi Református Egyházban és azon belül különösen is a Tiszántúli Egyházkerületben folyamatos legyen a tudományos utánpótlás biztosítása.

A DRHE küldetésében a korábbi időkben is jelentős szerepet játszott a *ius promovendi*, amely korszakról-korszakra hozzásegítette az egyetemet ahhoz, hogy bekapcsolódjon a hazai és a nemzetközi teológiai tudományos élet vérkeringésébe. A tudományművelés debreceni bölcsője is a Református Kollégiumhoz kapcsolódik.

A doktori program célul tűzi ki, hogy a doktoranduszok az új adatok, tények feltárásával és a teológiai kérdések új összefüggéseinek felmutatásával:

1. megőrizték és továbbfejlesztik a református teológia bibliai-hitvallásos jellegét,
2. értelmezzék újra a bibliai kijelentés üzenetét az adott történelmi szituációban,
3. keressenek autentikus, megalapozott válaszokat a gyülekezeti élet aktuális kérdéseire és az új évezred egyházát érő új kihívásokra,
növeljék a teológiai műveltség hazai **színvonalát**,
4. hassanak ösztönzően a teológiai tudomány kritikai funkciójának egyházi betöltésére,
5. Adjanak számot a fontosabb határterületekről érkező impulzusokról az interdiszciplinaritás jegyében és tegyék meg azok teológiai értékelését.

A fenti célok egyrészt jelzik azt, hogy a hittudomány művelése nem öncél, hanem eredményei felhasználhatók más tudományok területén és az egyház gyakorlati életében; másrészt rávilágítanak arra is, hogy a hittudomány egységes egész, ezért a programnak erősítenie kell az abban részt vevők komplex teológiai tudását.

A program oktatási koncepciója

Alapelvek

A DRHE doktori programjának célkitűzése kettős. Egyrészt arra hivatott, hogy a megszerzett teológiai ismeretekre építve elmélyítse a program résztvevőinek széleskörű és modern teológiai műveltségét. Ezért a képzés során a doktoranduszoknak jártasságot kell szerezniük az általuk választott kutatási területen kívül a többi teológiai diszciplínában is. Másrészt a programnak a doktorandusz által választott szakterületen az általános teológiai ismereteken túlmutató speciális ismereteket is kell közvetítenie, amelyek a doktoranduszt alkalmassá teszik az adott szakterületen folytatott önálló kutatói és publikációs munkára. Ez az igény a program felépítésében is megjelenik.

E kettős célkitűzés érdekében teológiai tudomány-szakcsoportokat állítunk fel a doktori képzés hatékonyságának érdekében, az alábbiak szerint:

- 1) *Biblikus szakcsoport*
  - a) Ószövetség
  - b) Újszövetség
  - c) Bibliai Teológia és Vallástörténet
- 2) *Szisztematikai–történeti szakcsoport*
  - a) Dogmatika
  - b) Etika – szociáletika
  - c) Egyháztörténet
- 3) *Gyakorlati teológiai szakcsoport*
  - a) Gyakorlati Teológia
  - b) Missziológia és Felekezettudomány
  - c) Egyházzene
  - d) Romológia

A Doktori Iskola oktató tagjai és oktatói feladatai

Összes oktató: 25 fő. (2024. nyári állapot)

BIBLIKUS SZAKCSOPORT	
Oktatók	Előadási témakörök
Enghy Sándor Hodossy-Takács Előd Kókai-Nagy Viktor Kustár Zoltán Ledán-Muntean István Németh Áron	<ul style="list-style-type: none"> – kiséféták – judaisztika – héber grammatika – bibliai teológia – bibliai archeológia, kortörténet – bibliai és általános vallástörténet – ókori keleti kultúrák – óizraeli történetírás – páli levelek teológiája – a próféta és a karizmatikus egyházvezetés – a hellenizmus kora és Josephus művei – bibliai héber és arám nyelvészet – ószövetségi és intertestamentális irodalom – ószövetségi teológia – ószövetségi hermeneutika – ószövetségi szöveggyománnyozás – Izrael és az ókori Kelet kapcsolata – újszövetségi eszkatológia, – ógörög sírfeliratok – a hellenizmus világa – bibliai héber és arám nyelvészet – ószövetségi írásmagyarázat – ószövetségi hermeneutika – ószövetségi szöveggyománnyozás – az ókori Közel-Kelet vallásai – bibliai antropológia

SZISZTEMATIKAI — TÖRTÉNETI SZAKCSOPORT	
Oktatók	Előadási témakörök
Balogh László Levente Baráth Béla Levente Dienes Dénes Fazakas Sándor Hörsik Richárd Kovács Ábrahám Kovács Krisztián Rácsok Gabriella Szabadi István Szvetelszky Zsuzsanna Visky Sándor Béla	<ul style="list-style-type: none"> – XX. századi politikai filozófia, – emlékezetpolitika, – politika és vallás – a Kárpát-medencei protestáns egyház, társadalom és művelődés a 19–20. században, különös tekintettel a tiszántúli és tiszáninneni régiókra – egyetemes és magyar egyháztörténet – neveléstörténet – protestáns szociáletika – egyház és társadalom kapcsolatrendszere – a múltfeltárás teológiai szempontjai és szociáletikai aspektusai – kybernetika (egyházkormányzás) – bioetika, gazdaságetika – a kálvinizmus társadalometikája – egyetemes egyháztörténet – a reformáció története Közép-Európában – általános és protestáns művelődéstörténet – protestáns iskola- és neveléstörténet – a kálvinizmus magyar öröksége – Az európai integráció kérdései – eszkatológia, millennializmus és apokaliptika – ekkleziológia – szótériológia – theologia religionum – zsidóság és protestantizmus a liberalizmus korában – protestáns szociáletika – teológiai bioetika – politikai etika – teológiai enciklopédia – teológia- és dogmatörténet, – etika, – valláslélektan, – csoportdinamika – magyarországi egyház- és művelődéstörténet (16–18. szd.) – interperszonális és csoporton belüli, valamint csoportok közötti kapcsolatok és informális kommunikációjuk, rejtett jelenségek – A teodicea problémája a kalsszikus és a kortárs teológiai és filozófiai gondolkodásban – A logoterápia teológiai relevanciája Vladimir Jankélévitch morálfilozófiája Dietrich Bonhoeffer teológiája

GYAKORLATI TEOLÓGIAI SZAKCSOPORT

Oktatók	Előadási témakörök
Fekete Károly Gaál Sándor Gonda László Győri L. János Imre Mihály Kis Klára Kiss Jenő Kustárné Almási Zsuzsanna	<ul style="list-style-type: none"> – az istentisztelet múltja és jelenkori problémái – a keresztyén igehirdetés története – gyülekezetépítés – hymnológia – egyházművészet – hazai és nemzetközi missziótörténet – missziológia – egyházi és vallási kisközösségek – ökumenika – gyülekezetépítés – új vallási mozgalmak – missziológia, ökumenika – XX. századi magyar és egyetemes missziótörténet – a kortárs, nem-nyugati keresztyénség missziói jelentősége – magyar–holland református egyházi kapcsolatok a XX. században – protestáns diaszpórák a Kárpát-medencében – a keresztyén misszió ekkleziológiai vonatkozásai – A magyar reformáció irodalma, nevelés- és művelődéstörténete – A reneszánsz és a reformáció retorikai műveltsége. Retorikai-poétikai rendszerek a 16-17. sz. magyar irodalmában. – Szenci Molnár A. és a késő-reneszánsz. A magyar puritánizmus és a barokk irodalom. – Homiletika – Integráció az egyházi iskolákban – a kontextuális lelkigondozás bibliai és filozófiai antropológiai alapjai – az írásmagyarázás és az igehirdetés kapcsolata – katechetika – pedagógia – művészetpedagógia – művészetterápia – valláspedagógia

Oktatási és vizsgarend

A doktori tudományos képzésben a tanulmányi idő tartama négy év. A képzés féléves rendszerben folyik, a vizsgák kezdetét azonban nem szükséges a nappali tagozatos hallgatók vizsgaidőszakához kötni. A doktorandusznak beiratkozásakor tanulmányi és kutatási tervet kell készítenie, amelyet a doktori téma vezetője és a melléktárgyak oktatói támogató javaslatával a Doktori Tanács hagy jóvá.

A doktori tudományos képzés szemeszterenkénti előadás-hallgatásból, konzultációkból, szemináriumok keretében végzett műhelymunkából áll, előírt vizsgakötelezettséggel, amely mellett a doktorandusznak megtervezett, irányított és segített kutatómunkát kell végeznie. Tekintettel arra, hogy a DRHE viszonylag kis létszámú felsőoktatási intézmény (évente átlagosan 30-40 hitéleti diplomát adunk ki), a doktoranduszok tervezett létszáma – más magyar református lelkészképző intézetekben végzettek jelentkezésével is számolva – évfolyamonként 6-8 fő.

A doktorandusz előmenetelének értékelése a szokásos ötfokozatú minősítés szerint történik. Az értékelés történhet szóbeli feleletek és megadott témákban készített dolgozatok alapján. A negyedik félév végén komplex vizsgát kell tenni. A doktorandusz tanulmányi előmeneteléről időről időre, de legalább évente egyszer tájékoztatni kell a Doktori Tanácsot.

A Doktori Tanács jóváhagyásával sor kerülhet más (egyetem megfelelő tanszékével végzendő közös program megvalósítására.

Tanulmányi követelmények

A szervezett képzésben részt vevő doktorandusz a 8 félév tanulmányi ideje alatt 240 kreditet köteles megszerezni.

A doktori képzés két szakaszból áll: az első négy félév a képzési szakasz (120 kredit), második pedig a disszertációs szakasz (120 kredit). A negyedik félév végén, a képzési és kutatási szakasz lezárásaként, valamint a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként a doktorandusznak komplex vizsgát kell tenni, amely méri, értékeli a tanulmányi, kutatási előmenetelt, és mérlegeli a disszertáció határidőre történő leadásának esélyét

A doktori képzésbe bekapcsolódhat az is, aki a fokozatszerzésre egyénileg készül fel, feltéve, hogy teljesítette a felvétel követelményeit. A hallgatói jogviszony ebben az esetben a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre.

A képzési szakasz folyamán a doktorandusz 120 kreditet köteles megszerezni irányított kutatómunkával, valamint a doktori program keretében meghirdetett tantárgyak teljesítésével. A doktorandusz az előírt 120 kreditet az alábbi megosztásban köteles teljesíteni:

- a) kutatási területén végzett, irányított kutatómunka: 60 kredit,
- b) kutatási területén meghirdetett tantárgyak teljesítése: 18 kredit
- c) a két mellékszakkján meghirdetett tantárgyak teljesítése: mellékszakkonként 9, összesen 18 kredit,
- d) a Doktori Iskola által felkínált kötelezően választható kurzusok teljesítése: 12 kredit,
- e) egy tudományos publikáció megírása és megjelentetése: 12 kredit.

A doktorképzés során a komplex vizsgát követően a fokozatszerzési eljárásban a hallgató a kutatási és disszertációs szakasz teljesítésével vesz részt, melynek célja a doktori értekezés lezárása és a fokozat megszerzése.

A disszertációs szakasz folyamán a doktorandusz 120 kreditet köteles megszerezni irányított kutatómunkával, publikációírással, kutatási területére eső tantárgyak oktatásával, valamint kutatási eredményeit bemutató tudományos előadások összeállításával és megtartásával. A doktorandusz a számára előírt 120 kreditet az alábbi megosztásban köteles teljesíteni:

- a) kutatási területén végzett, irányított kutatómunka: 60 kredit,
- b) 2 db. publikáció megírása és megjelentetése: egyenként 12, összesen 24 kredit,

- c) oktatói tevékenység: összesen 16 kredit,
d) szakmai tudományos előadás: egyenként 10, összesen 20 kredit.

A program kutatási koncepciója

A DRHE Teológiai Intézetének tanszékei átfogják a teológia tudományának valamennyi területét. Így a kutatás magas színvonalának érdekében a kutatási témák kijelölése, a kutatás irányítása és segítése nem tanszékcsoportonként, hanem tanszékenként történik.

Doktori témakiírók és a kutatási témák listája:

Témakiíró oktató: 18 fő (2024. nyári állapot)

Doktori téma kiírója	Kutatási téma
Baráth Béla Levente	Egyháztörténet: <ul style="list-style-type: none"> – a Kárpát-medencei protestáns egyház, társadalom és művelődés a 19–20. században, különös tekintettel a tiszántúli és tiszán-inneni régiókra
Fazakas Sándor	Etika –szociáletika: <ul style="list-style-type: none"> – protestáns szociáletika – egyház és társadalom kapcsolatrendszere – a múltfeltárás teológiai szempontjai és szociáletikai aspektusai – kybernetika (egyházkormányzás) – bioetika, gazdaságetika – a kálvinizmus társadalometikája
Fekete Károly	Gyakorlati teológia: <ul style="list-style-type: none"> – az istentisztelet múltja és jelenkori problémái – a keresztyén igehirdetés története – gyülekezetépítés – hymnológia – egyházművészet
Gaál Sándor	Misszió- és Felekezettudomány: <ul style="list-style-type: none"> – hazai és nemzetközi missziótörténet – missziológia – egyházi és vallási kisközösségek – ökumenika – gyülekezetépítés – új vallási mozgalmak
Gonda László	Misszió- és Felekezettudomány: <ul style="list-style-type: none"> – missziológia, ökumenika – XX. századi magyar és egyetemes missziótörténet – a kortárs, nem-nyugati keresztyénség missziói jelentősége – magyar–holland református egyházi kapcsolatok a XX. században – protestáns diaszpórák a Kárpát-medencében – a keresztyén misszió ekkleziológiai vonatkozásai

Hodossy-Takács Előd	Bibliai teológia és vallástörténet: <ul style="list-style-type: none"> – bibliai teológia – bibliai archeológia, kortörténet – bibliai és általános vallástörténet – ókori keleti kultúrák – óizraeli történetírás
Hörcsik Richárd	Egyháztörténet: <ul style="list-style-type: none"> – egyetemes egyháztörténet – a reformáció története Közép-Európában – általános és protestáns művelődéstörténet – protestáns iskola- és neveléstörténet – a kálvinizmus magyar öröksége – az európai integráció kérdései
Kis Klára	Gyakorlati teológia: <ul style="list-style-type: none"> – homiletika – integráció az egyházi iskolákban
Kókai-Nagy Viktor	Újszövetség: <ul style="list-style-type: none"> – páli levelek teológiája – a próféták és a karizmatikus egyházvezetés – a hellenizmus kora és Josephus művei
Kovács Ábrahám	Dogmatika: <ul style="list-style-type: none"> – eszkatológia, millennializmus és apokaliptika – ekkleziológia – szótériológia – theologia religionum – zsidóság és protestantizmus a liberalizmus korában
Kovács Krisztián	Etika – szociáletika: <ul style="list-style-type: none"> – protestáns szociáletika – teológiai bioetika – politikai etika
Kustár Zoltán	Ószövetség: <ul style="list-style-type: none"> – bibliai héber és arám nyelvészet – ószövetségi és intertestamentális irodalom – ószövetségi teológia – ószövetségi hermeneutika – ószövetségi szöveggyományszerzés – Izrael és az ókori Kelet kapcsolata
Kustárné Almási Zsuzsanna	Gyakorlati teológia: <ul style="list-style-type: none"> – katechetika – pedagógia – művészetpedagógia – művészetterápia – valláspedagógia
Ledán-Muntean István	Újszövetség: <ul style="list-style-type: none"> – újszövetségi eszkatológia, – ógörög sírfeliratok – a hellenizmus világa

Németh Áron	Ószövetség: <ul style="list-style-type: none"> – bibliai héber és arám nyelvészet – ószövetségi írásmagyarázat – ószövetségi hermeneutika – ószövetségi szövegahagyományozás – az ókori Közel-Kelet vallásai – bibliai antropológia
Szvetelszky Zsuzsanna	Etika –szociáletika: <ul style="list-style-type: none"> – interperszonális és csoporton belüli, valamint csoportok közötti kapcsolatok és informális kommunikációjuk, rejtett jelenségek
Visky Sándor Béla	Etika –szociáletika: <ul style="list-style-type: none"> – A teodicea problémája a klasszikus és a kortárs teológiai és filozófiai gondolkodásban – A logoterápia teológiai relevanciája Vladimir Jankélévitch morálfilozófiája Dietrich Bonhoeffer teológiája

A program szervezése

Felvétel

A doktori programra való jelentkezés feltételei: egyetemi szintű diploma; a jelentkezéshez elégséges tudományos tevékenység dokumentálása; legalább egy élő idegen nyelv középfokú ismerete; doktori téma vezetője elfogadó nyilatkozata; egy rövid (20-50 oldal) terjedelmű tudományos dolgozat benyújtása és annak a konzultációs vizsgán történő sikeres megvédése.

Nem jelentkezhet doktori programra az a személy, akinek 2 évre visszamenőleg a teológiai doktori fokozat megszerzésére irányuló eljárása már bárhol másutt eredménytelen volt.

A jelentkezőknek felvételi vizsgát kell tenniük a Doktori Tanács által kijelölt Felvételi Bizottság előtt. Ez a legalább 30, legfeljebb 60 perces vizsga azt hivatott eldönteni, hogy a jelentkező alkalmas-e magas szintű tudományos tevékenység folytatására. A konzultáció anyaga a jelentkező által korábban benyújtott, rövid terjedelmű, tudományos dolgozat és a doktori munkájával kapcsolatos elképzelései. A feltett kérdések alapján a Felvételi Bizottság meggyőződik arról, hogy a jelentkező alkalmas az önálló tudományos munkára, és ezért tőle a doktori program sikeres végrehajtása jó reménységgel elvárható.

A döntés meghozatala előtt meg kell vizsgálni a jelentkező tudományos előéletét, korábbi publikációit, előadásait, esetleg kiadatlan dolgozatait. A doktori felvételi vizsga értékelésének pontrendszere alapján a Felvételi Bizottságnak pontozni kell a konzultációs dolgozatot, a védést és a korábbi tudományos tevékenységet. A felvételhez szükséges ponthatárt a Doktori Tanács határozza meg. A ponthatár feletti pontszámmal rendelkező hallgatók felvételt nyernek.

Feltételrendszer

A DRHE doktoranduszainak magas szintű tudományos felkészüléséhez adottak a feltételek. A Teológiai Szakkönyvtár összesített könyv- és folyóirat állománya mintegy 130.000 könyvtári egységet tesz ki, ezen kívül számos elektronikus adatbázis is rendelkezésre áll (EBSCO, JSTOR, stb.) E mellett az egyetem kutatóintézetei a maguk infrastruktúrájával és könyvtári különgyűjteményeikkel további lehetőségeket biztosítanak a kutatásra.

A DRHE-nak otthont adó Református Kollégiumban található az ország legnagyobb egyházi könyvtára is, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára, valamint a forráskutatásban nélkülözhetetlen Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltár. A városban további kutatási lehetőséget

kínál a Debreceni Egyetem nemzeti könyvtárként működő könyvtára is, ahová a DRHE oktatói és hallgatói ingyenesen iratkozhatnak be.

A témavezető tanárok mindegyike rendszeresen publikáló, jó nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező, elismert szakember.

Együttműködési formák

Belföldi együttműködés:

A DRHE a történelmi és a korábbi jó szakmai kapcsolatok életben tartása és továbbfejlesztése érdekében 2000 nyarán Társulási Szerződést kötött a Debreceni Egyetemmel, és azzal közösen keresi a még intenzívebb együttműködés lehetőségeit.

A magyar protestáns egyetemi rangú teológiai felsőoktatási intézményekkel nagy múltra visszatekintő jó kapcsolatok jellemzik a DRHE-t. A hallgatók felkészülését széles körű áthallgatást biztosító kapcsolatrendszer segíti.

Hallgatóink a DOSZ Hittudományi Osztályán keresztül aktívan részt vesznek tudományterületi és interdiszciplináris konferenciákon, aktív kapcsolatokat ápolnak más egyetemek doktoranduszaival.

Külföldi együttműködés:

A DRHE történelmi hagyományainál fogva sokrétű szakmai kapcsolatot tart fenn több európai és amerikai protestáns teológiai fakultással. Eme intézményi kapcsolatok nagy mértékben hozzájárulnak a Doktori Iskola képzési és kutatási tevékenységéhez. Hallgatók számára biztosítandó ERASMUS+ ösztöndíjtekintetében – doktori felkészítés terén – kiemelten az alábbi intézmények, fakultások esetében építhetünk a kölcsönös (kiutazást és nemzetközi partnerek fogadását egyaránt lehetővé tévő) tudományos együttműködésre:

- a) Charles University, Csehország
- b) Protestantse Theologische Universiteit, Hollandia,
- c) Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Németország
- d) Philipps-Universität Marburg, Németország,
- e) Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Theologische Fakultät, Németország,
- f) Universität Münster, Evangelisch-Theologische Fakultät, Németország,
- g) Universität Regensburg, Németország,
- h) Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia,
- i) Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, Románia,
- j) Partiumi Keresztény Egyetem, Románia,
- k) Universität Bern, Theologische Fakultät, Svájc,
- l) Selye János Egyetem, Szlovákia,
- m) Honam Theological University and Seminary, Dél-Korea,
- n) Presbyterian University and Theological Seminary, Dél-Korea
- o) University of Pretoria, Dél-Afrika
- p) Wesley Theological Seminary – Washington DC, USA

A fentiekén kívül a DRHE számára ösztöndíjas helyek állnak rendelkezésre a Református Zsinat Külügyi Osztályának szervezésében. Ezeket az ösztöndíjakat a nemzetközi egyházi szervezetek és külföldi testvéregyházak biztosítják, jellemzően egy tanév időtartamra az USA, Németország, Nagy Britannia valamelyik egyetemére.

Kurzusok

Évente ismétlődő, állandó kurzus

<p>Tantárgy neve: A teológiai kutatás módszertana</p> <p>Tantárgy neve angolul: Methodology of Theological Research</p>	Kódja:	Kredit száma: 4	Heti óraszám: Tömbösítve 2x5 óra
Szervezeti egység megnevezése: Doktori Iskola			
A tanóra típusa ¹ : ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: tömbösített			
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ²): beadandó dolgozat			
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): nappali és levelező PhD képzés			
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak)</i> : PhD hallgatóknak			
A tárgy jellege:			
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>			
<p>A tantárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a tudományos kutatás és szövegalkotás módszertanát, hogy azt legyen képes hasznosítani saját doktori kutatómunkája számára.</p>			
<p>Tantárgyi tematika:</p> <p>A tárgyalat témaköröket a tudományos kutatás folyamata jelöli ki: 1) témaválasztás, 2) adatgyűjtés, 3) szakirodalom-feldolgozás, 4) szövegalkotás, publikálás.</p> <p>A PhD-hallgatók a kutatási folyamatok téren már rendelkeznek saját korábbi tapasztalatokkal (szakdolgozat, szemináriumi dolgozat, TDK-munka, publikáció), illetve jelenlegi doktori kutatásuk is egy ilyen folyamat valamely fázisát reprezentálja. A kurzus egyrészt lehetőséget ad ezen tapasztalatok megosztására és kiértékelésére, másrészt rendszerbe foglalja azokat a szükséges ismereteket, melyek a segítik a továbbiakban a tudatos kutatástervezést és tipikus módszertani hibák elkerülését.</p> <p>A kurzus egyaránt szem előtt tartja a tudományos kutatás elméleti kérdéseit (pl. Mit jelent a tudományosság? Melyek a teológiai kutatás sajátosságai?) és a gyakorlati vonatkozásait (pl. digitális eszközök, nyelvhelyesség, időbeosztás).</p>			

¹ **Ftv. 147. §** *tanóra*: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció)

² pl. évközi beszámoló

Az elméleti oktatást követően a hallgatók egy – az egyéni kutatásukhoz kapcsolódó – szabadon választott témából egy lexikon-szócikket, valamint egy recenziót készítenek, melyen alkalmazzák az elsajátított kutatómódszertani és szövegalkotási ismereteket.

A beadandó anyag terjedelme: szócikk 3-4 oldal; recenzió 2-3 oldal (TimesNewRoman 12pt, 1,5 sortáv).

A **3-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak)

Gyurgyák János: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*. Második, átdolgozott kiadás. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. ISBN 963-389-714-9

Gyurgyák János: *A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak*. Osiris Kiadó, Budapest, 2019. ISBN 963-276-349-1

Szabó Katalin: *Kommunikáció felsőfokon*. Negyedik kiadás. Kossuth Kiadó, Budapest, 2014. ISBN 978-963-09-5988-9

Babbie, Earl R.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Hatodik, átdolgozott kiadás. Balassi Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 963-506-563-9

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Fazakas Sándor (PhD, dr. habil), egy.tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): Németh Áron (PhD), docens

Tantárgy neve: Inspiráció a bibliai hagyományban Tantárgy neve angolul: Inspiration in the biblical tradition	Kódja: DI-Insp-2022-1	Kredit száma: 4	Heti óraszám: 0,71
Szervezeti egység megnevezése: Doktori Iskola, Both Antal Teológiai és Kulturális Alapítvány			
A tanóra típusa ³ : köt. vál., gyak. száma: 10. Tömbösített órák, időpont: 2022.11.10–11.			
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁴): gyak. jegy			
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): PhD hallgatók			
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak)</i> : ---			
A tárgy jellege: interdiszciplináris kurzus			
A meghirdetés létszámfeltétele (minimum/maximum hallgatói létszám): ---			
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása			
<p>Oktatás célja: A képzés keretében az érdeklődők a Both Antal Teológiai és Kulturális Alapítvány által szervezett „Inspiráció a biblia hagyományban” című kétnapos ökumenikus konferencián vehetnek részt.</p> <p>A biblia könyvek inspiráltsága/sugalmazottsága a keresztyén hit egyik fontos tanítása, amely azt hivatott kifejezni, hogy bár a bibliai könyvek az emberi szerzőség és szerkesztettség nyilvánvaló jeleit mutatják, végső szerzőjük – a Szentlélek „együtthatásaként” – maga Isten. Ám a mai kor embere a felvilágosodás hatására hajlamos a Bibliát csupán emberi alkotásként kezelni, a poszt-modern érték-fragmentálódás alapján pedig azt a sok között „csak egy véleménynek” tekinteni, s e nézetét az „írott ígéről” a „hirdetett ígére” is átvinni.</p> <p>A tömbösített szeminárium célja az, hogy feltárja a keresztyén az inspiráció-tan bibliai alapjait: hogyan vélekednek a prófétai kijelentés, illetve a szent iratok isteni eredetéről maguk a bibliai könyvek, és hogyan képzelték el maguk a próféták, majd igehirdetésük hagyományozói az emberi és az isteni szerző „együtthatását”. Az előadások a prófétai könyvek, a deuteronomiumi/deuteronomista hagyomány vonatkozó részleteit, az Ószövetség, Qumrán és a rabbinikus irodalom szentlélekről szóló tanítását, az Újszövetség vonatkozó igehelyeit, valamint a görög/hellén kultúrkör hasonló jelenségeit járják körül, kitérve a Septuaginta-hagyomány, valamint Philon és Josephus</p>			

³ **Ftv. 147. §** tanóra: a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció)

⁴ pl. évközi beszámoló

elképzeléseire is. A biblikus szakelőadások sorát egy-egy dogmatörténeti, rendszeres teológiai és gyakorlati teológiai előadás egészíti ki, segítve az eredmények gyakorlati alkalmazását.

Tantárgy tartalma: A konferencia-előadásokat a Kárpát-medence református, római katolikus és evangélikus lelkészképző intézményeinek oktatói, szakterületük elismert képviselői tartják.

november 10.

16.00–17.00: Érkezés, szállás elfoglalása, regisztráció

17.00: Köszöntések, megnyitó (rektor 5p, kuratóriumi elnök: 10p)

17.15: Nyitó előadások:

Kránitz Mihály: Inspirációtan a jelenkori római katolikus teológiában (kat.)

Fabiny Tamás: Inspirációtan a jelenkori protestáns teológiában (ev.)

18.30: Fogadás

november 11.

8.00–8.20: Reggeli áhítat: Fekete Károly püspök, professzor (DRHE – Kápolna)

8.30–10.00:

A lélek emberei az Ószövetség történeti elbeszéléseiben Kocsi György (Veszprém)

Inspiráció a prófétai elhívástörténetek és önreflexiók
fényében Balogh Csaba (Kolozsvár)

Igaz és hamis próféták: az inspiráltság ószövetségi
kritériumai Czeglányi Zsolt (Pécs)

10.30–12.00:

Ihlet és inspiráció a görög/hellén világban Hanula Gergely (Budapest)

Az írópróféták korának lezáródása Izráelben Kustár Zoltán (Debrecen)

A Septuaginta és az inspiráció Oláh Zoltán (Gyulafehérvár)

12.00–13.00: Ebédszünet

13.00–14.30:

Josephus és Philón inspiráció-tana Adorjáni Zoltán (Kolozsvár)

Az Újszövetség tanítása az inspirációról Peres Imre (Debrecen)

A görög egyházatyák és az inspiráció (Kr.u. 1–3.
sz.) Gyurkovics Miklós (Nyíregyháza)

14.45–16.15:

Szent Lélek (Rúach Qódes) és inspiráció Qumránban és a rabbinikus irodalomban	Zsengellér József (Pápa/Budapest)
Inspiráció és a kánon	Krakovperger Zoltán (Eger)
Inspiráció és az igehirdetés – rendszeres és gyakorlati teológiai aspektusok	Hafenscher Károly (Budapest)
16.15–16.30: Zárszó	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer: A hallgatók a kurzus teljesítéséhez a konferencián annak teljes időtartamában kötelesek részt venni, valamint az egyik, szabadon kiválasztott előadáshoz egy 3-5 oldalas írásbeli reflexiót kötelesek készíteni, benne összefoglalva az előadás témáját, az előadó főbb téziseit, a hozzá kapcsolódó beszélgetés eredményét illetve saját kritikai reflexióikat is. A beszámolót a szorgalmi időszak végéig, egy nyomtatott példányban a Doktori iskola irodájában kell leadni. A beszámoló első oldalán/borítólapján fel kell tüntetni az DRHE Doktori iskolájának nevét, a kurzus címét, majd a beszámoló címét és a szerző nevét, valamint a benyújtás dátumát. betűméret: 12p, normál margók és normál sortávolság.</p>	
<p>A 3-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak,)</p>	
<p>ACHTHEIMER, P- J.: <i>The Inspiration of Scripture: Problems and Proposals</i>, Philadelphia, 1980. COLLINS, R. F.: <i>Sugalmazás</i>, in: Jeromos Bibliakommentár. III. kötet: Biblikus Tanulmányok, Budapest, 2003, 29–44. FABINY T.: <i>A Szentírás ihletettsége</i>, in: Uő (szerk.): <i>Szótörténetek. Hermeneutikai, teológiai és irodalomtudományi tanulmányok</i>, Budapest, 2009, 208–219. KÖRTNER, U.: <i>Rezeption und Inspiration: über die Schriftwerdung des Wortes und die Wortwerdung der Schrift im Akt des Lesens</i>, in: <i>Neue Zeitschrift für systematische Theologie und Religionsphilosophie</i> 51 (2009/1), 27–49. REUSS, A.: <i>Inspirált könyv – inspirált személy. Az inspiráció értelmezésének néhány kérdése</i>, in: <i>Diakónia</i> 15 (1993/4), 40–46.</p>	
<p>Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár</p>	
<p>Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): lásd a Tantárgy tartama alatt</p>	
<p>Egyéb megjegyzés: A tantárgyat felvett hallgatók térítésmentesen vehetnek részt a konferencián, beleértve a csütörtök esti fogadást és a pénteki ebédet. Szállás igénylésére saját költségen, a DRHE Maróthi György Kollégiumában van lehetőség.</p>	

Tantárgy neve: Etika 1 (új kérdésfelvetések az egyház és teológia számára) Tantárgy neve angolul: <i>Ethics - new issues for church and theology</i>	Kódja: DI-R024	Kredit: 4	Heti óraszám:
Szervezeti egység megnevezése: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék			
A tanóra típusa: ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: tömbösített (2022. okt. 10-12)			
A számonkérés módja (koll. / gyi. / egyéb):			
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév) :			
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): kápláni szigorlat			
A tárgy jellege: kötelezően választható, szabadon választható			
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása			
A doktorandusz hallgatók bekapcsolódhatnak az Etika 1 (R024) kurzus azon alkalmába, amelyek során, az Erasmus-Program keretében Ulrich H.J. Körtner bécsi professzor, egyetemünk díszdoktora tart előadásokat, tömbösített formában.			
Tantárgyi tematika: Körtner professzor 3 előadása <i>Diesseits von Gut und Böse. Eindeutigkeit und Ambiguität in der Ethik</i> (A jó és a rossz innenső oldalán. Egyértelműség és kétértelműség az etikában) <i>Theologie für die Krise – Theologie in der Krise</i> (Teológia a válság számára – a teológia válsága) <i>Öffentliche Theologie als Gestalt einer Theologie der Diaspora</i> (A nyilvános teológia mint a diaszpóra teológiájának formája) Számonkérés módja: <ul style="list-style-type: none"> • részvétel az előadásokon és a kapcsolódó szemináriumi beszélgetéseken (német és/vagy angol nyelven) • egy előadás kiválasztása és feldolgozása, ill. reflexió írása (tartalmi ismertetés, fontosabb gondolatok kiemelése, saját kutatás számára releváns gondolatok bemutatása) 			
Irodalom:			
Ld. Ulrich H.J. Körtner előadási kéziratban (német és angol nyelven)			
Tantárgy felelőse Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár (PhD, dr.habil)			
Tantárgy oktatásába bevont oktató(k) , ha vannak (<i>név, beosztás, tud. fokozat</i>): Ulrich H.J. Körtner			

- Kiknek hirdethető a tárgy: **a graduális hallgatóknak már meghirdetett kurzusba kapcsolódhatnak be a (PhD hallgatók ezt az egységet felvehetik)**

DI-GEKE-konferencia

Being church together c. GEKE konferencia 2023. március 9-11.

Konferencián való részvétel és beszámoló készítése.

Angol-német nyelvű.

To mark the 50th anniversary of the Leuenberg Agreement between the reformed churches in Europe, the Reformed Theological University of Debrecen (Hungary) is holding an international academic conference from 9 to 11 March 2023.

The conference is intended to act as a highlight of the anniversary year of the Leuenberg Agreement, which led to the foundation of the Communion of Protestant Churches in Europe (CPCE).

The focus will be on the contemporary significance of the realisation of common church existence launched by the Leuenberg Agreement and the question as to how this might and must be shaped in the future.

Numerous participants are expected to work together in panel and plenary sessions, with the plenary speakers due to be announced shortly here on the website.

The working languages for this conference will be English and German.

CONFERENCE PROGRAMME

09.03.2023. Thursday

16.00–18.00 Registration At the main entrance of the Assembly Hall

Moderation: Sándor Fazakas

18.00–20.00 Opening event – Assembly Hall

Greetings

Opening lecture - Michael Weinrich: *Kirchengemeinschaft wahrnehmen*

20.00–21.00 Reception – Lobby of the Library

10.03.2023. Friday

8.30–9.00 Morning worship – Assembly Hall

Moderation: Tron Fagermoen - Assembly Hall

9.00–9.30 Keynote - Tom Greggs: *God of the Gospel, God of the Church* Assembly Hall

9.30–10.00 Response - Stephanie Dietrich: *God of visible unity, Church of the people of God*

10.00–10.30 Discussion – Assembly Hall

10.30–11.00 Break

10.03.2023. Friday

11.00–13.00 Panels – Classrooms

13.00–14.00 Lunch – Lobby of the Library

14.00–16.00 Panels – Classrooms

16.00–16.30 Break

Moderation: Miriam Rose – Assembly Hall

16.30–17.00 Keynote - Christiane Tietz: *Gemeinsames Verständnis und Gemeinsames Verstehen*

17.00–17.30 Response - Ulrich H.J. Körtner: *Das gemeinsame Verständnis des Evangeliums und die Rechtfertigungslehre*

17.30–18.00 Discussion – Assembly Hall

18.00–19.00 Dinner – Lobby of the Library

19.00–20.00 Optional programme: Guided tour in and outside the Reformed College

11.03.2023. Saturday

8.30–9.00 Morning worship – Assembly Hall

Moderation: László Gonda

9.00–9.30 Keynote - Heike Springhart: *Alle an einem Tisch* Assembly Hall

9.30–10.00 Response - Tamás Fabiny:

10.00–10.30 Discussion – Assembly Hall

10.30–11.00 Break

11.00–13.00 Panels – Classrooms

13.00–14.00 Lunch – Lobby of the Library

14.00–15.00 Workshops – Classrooms, *Council meeting – Rector's MeetingRoom*

Moderation: Mario Fischer

15.00–16.00 Closing Plenary – Assembly Hall

16.00–16.30 Break

16.30–18.00 Closing worship – Assembly Hall

Sermon - Mario Fischer

Liturgy - Rita Famos, Melinda. Paczári-Pongor, Mario Fischer, Krisztián Kovács

18.00–19.00 Dinner – Lobby of the Library

Free evening!

12.03.2023. Sunday

10.00–11.00 Optional programme: Sunday service – Great Church

11.00– Leaving

A tantárgy neve:

A feltámadás problematikája az Újszövetségben és az antik görökségben

Témák:

1.A feltámadás az Újszövetségben, kitekintéssel a kánonon kívüli irodalomra és az Ószövetségre

Az óra leírása:

Az órán megismerkedünk az Ószövetség és a kánonon kívüli irodalom feltámadással kapcsolatos szemléleteivel, különös tekintettel arra, hogy miként viszonyul egymáshoz a megvizsgálásra kerülő iratokban a feltámadás és a lélek továbbélésének a gondolata. Ezt követően megvizsgáljuk az Újszövetségben (főleg az evangéliumokban és a páli levelekben) található feltámadással foglalkozó textusokat, melléjük helyezve azokat a szövegeket, melyek a lélek továbbélésének a képzetét implikálják. A foglalkozás célja az, hogy a résztvevők felismerhessék, hogy a feltámadásban való hit és a lélek halhatatlanságának a képzete már az intertestamentális korban egymásba szövődött. Nem Pál, nem az Újszövetség teológusai voltak az elsők, akik elvégezték eme (általunk ellentmondásosnak észlelt) különféle képzetek kombinációját. Számukra már rendelkezésre állt egy olyan „eszkatológiai szótár”, melyet kreatív módon használ(hat)tak.

2.A feltámadás a görög irodalomban és a sírfeliratokon

Az óra leírása:

Az órán megismerkedünk a görög irodalom különböző műfajainak (drámák, életrajzok, regények) feltámadással kapcsolatos szemléletével, vagyis azzal, hogy a klasszikus görökség, valamint a hellenizmus és a korai császárság kora hogyan viszonyult a feltámadás kérdéséhez, és milyen formá(k)ban tudta azt elképzelni. Ehhez különösen is érdekes és értékes adalékokat nyújt a sírfeliratok világa. A megismert anyag segíti a résztvevőket annak a megértésében, hogy miért lehetett sikeres, és miért ütközött esetenként ellenállásba az a keresztény misszió, melynek középpontjában a feltámadott Jézus, illetve a feltámadás állt.

3.A lélek „materialitása” az antik görökségben, kitekintéssel az Újszövetségre

Az óra leírása:

A lélek zavarba ejtő materialitásával (vagyis azzal a gondolattal, hogy a léleknek van valamilyen „teste”, alakiséga) egyaránt találkozunk az Újszövetségben, a görög filozófiában, a görög irodalomban, és az ógörög sírfeliratokon is. A foglalkozáson feltérképezzük a különféle antik filozófiai iskoláknak, a görög irodalomnak, valamint az ógörög sírszövegeknek a „lélek materialitásával” kapcsolatos meglátásait és elképzeléseit, s ezeket összevetjük az újszövetségi elképzelésekkel.

Az óra típusa: előadás, 2 óras időkeretben (összevonva).

Számonkérés: egy választott bibliai vagy kánonon kívüli irat/(kisebb terjedelmű) irodalmi mű/adott számú sírfelirat rövid, olvasmánybeszámoló-szerű ismertetése az adott témában (eszkatológiai szemlélet/ feltámadás/lélek materialitása).

Irodalom

Ledán M. István: *Lehet-e teste a léleknek?- A lélek „materialitása” a görög gondolkodásban és az Újszövetségben*, in: *Az Írás bővületében* (szerk. Balogh Csaba, Kolumbán Vilmos), Kolozsvár, Egyetemi Műhely, 2021, 494-509.

Ledán M. István: *A halál mint álom*, Debrecen, DRHE Újszövetségi Tanszék, 2021.

Ledán M. István: *Az álom és alvás mint a halál attribútumai a görög sírfeliratokon*, in: *Az ókori keresztyén világ III* (szerk. Peres Imre, Németh Áron), Debrecen, Patmosz Könyvtár, 2016, 63-81.

Ledán M. István: *A feltámadott test a judaizmusban és a páli levelekben*, in: *Az ókori keresztyén világ V* (szerk. Németh Áron), Debrecen, Patmosz Könyvtár, 2019, 89-101.

Tantárgy neve:			
A digitális világ etikai problémái	Kódja:	Kredit száma:	Heti óraszám:
	DI-R273	4	2
Tantárgy neve angolul:			
Ethical issues of the digital world			
Szervezeti egység megnevezése: Teológiai Intézet, Szociáletikai és Egyházzsociológiai Tanszék			
A tanóra típusa: (ea. / <u>szem.</u> / / gyak. / konz.) és heti óraszám: <u>2</u>			
A számonkérés módja (koll. / <u>gyi.</u> / egyéb): <i>gyakorlati jegy - olvasmányok feldolgozása, referátum választott témához, aktív részvétel</i>			
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév):			
Előtanulmányi feltételek (ha vannak):			
PhD hallgatók számára meghirdetve			
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása			
<p>A modern elektronikus média, az internet, a mesterséges intelligencia (MI) és mindaz, amit a digitális világ részeként számon tartunk látszólag gazdagabbá, színesebbé tette az életet. A technikai vívmányok hozzájárultak az ember életfeltételeinek minőségi fejlődéséhez. Mi a rossz ebben? Minden technikai vívmány ellenére látnunk kell, hogy számos területen súlyos etikai és jogi kérdésekkel találkozunk: hogyan érinti a digitális térben való létünk és a technikai eszközök alkalmazása istenképünket, emberről és világról alkotott felfogásunkat? Milyen lehetőségei és útvesztői vannak a modern kommunikációs eszközök használatának - akár a magánéletben, akár egyházi szolgálatunk során? Hogyan vegyük igénybe a mesterséges intelligencia kínálta lehetőséget és mi ennek az interakciónak a határa?</p> <p>A koronavírus által okozott vészhelyzet megmutatta a modern kommunikációs eszközök használatának lehetőségeit és határait. A szemináriumi ülések során a hallgató betekintést nyer a digitális világ és kommunikációs technika egy-egy részterületébe, rálátással lesz az ehhez társuló etikai problémákra, valamint tájékoztatást kap a lehetőségek etikailag megalapozott legitim használatához.</p>			
Tantárgyi tematika:			
<p>A szemináriumi ülések során a következő és ezekhez hasonló kérdésekkel foglalkozunk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a modern kommunikációs technikai eszközök használata a szociális kapcsolatokban és vallásgyakorlásban? • analóg és digitális kommunikáció egymáshoz való viszonya; • a digitális és a virtuális létmód természetrajza - emberi méltóság, privát szféra védelme; • ember és MI kapcsolata? MI, GPT, elme, test, lélek interakciója • Kié a felelősség és kihez tartozik az adat? 			

- hogyan kommunikálhat az egyház? a privát és közösségi vallásosság új színterei az interneten;
- a közösségi portálok verbális és nonverbális kommunikációja;
- az Y, Z, X, és az alfa generációk és az internet;
- lelkipásztori tisztségértelmezés és gyülekezeti önkép a virtuális térben;
- az egyházi és gyülekezeti kommunikáció (pl. igehirdetés, katechézis) etikai, esztétikai, technikai feltételei az interneten és az MI használata közben;
- lehetséges-e a virtuális koinónia és kongregáció? A online istentiszteletek teológiai vizsgálata
- új formák és műfajok az evangéliumhirdetés számára a digitális térben, stb.

A **3-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak,)

- Andok Mónika: Digitális média és mindennapi élet, Budapest, L'Harmattan, 2016.
- □erta Judit: Az internet és a fiatalok. Gondolatok a jelenről és a lehetséges jövőről, in: Vigilia, 81 (2016/6), 402–409.
- Fábri György: Média és etika. In: Kodácsy-Simon Eszter (szerk.): Értelmes szívvel. Etikai kérdések az evangélikus oktatásban, Luther Kiadó, Budapest, 2016, 143–167.
- Fazakas Sándor (szerk.): A protestáns etika kézikönyve. Luther Kiadó – Kálvin Kiadó, Budapest., 2017.
- Fazakas Sándor: Távistentiszteletek gyülekezetek nélkül, in: Sárospataki Füzetek 24 (2020/1), 63–74; Uő: Reflexió a reflexiókra. Tanulások és megfontolásra váró szempontok az online istentiszteletek körüli vita kapcsán, in: Sárospataki Füzetek 24 (2020/1), 233–249.
- Kovács Krisztián: Evangélium Mark Zuckerberg szerint? Gyülekezet és lelkipásztor a Facebookon, in: Lelkipásztor 94 (2019/10), 377–382.
- Lelkipásztor c. folyóirat 98 évf. 2023/8-9. sz.
- Négyesi Imre: A mesterséges intelligencia és az etika, in: Hadtudomány 2020/1

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Fazakas Sándor tanszékvezető egy. tanár (PhD, dr. habil)

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Fazakas Sándor, doktoranduszok, meghívott előadók

DRHE Doktori iskola

Tömbösített kurzus a 2023/2024. tanév első félévében

Cím: A Debreceni Református Kollégium szerepe a magyar művelődés- és tudománytörténetben

Időpontok:

1. nap: 2023. október 2. hétfő, 8.30–10.00, 11.00–12.30, 13.30–15.00
2. nap: 2023. október 6. péntek, 9.00–10.30, 11.00–13.15, 14.15–15.00

Tantárgy felelőse. Dr. Győri János PhD, TTRE gyűjteményi igazgatója

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Dr. Hab. Csorba Dávid, igazgató, DRK Múzeuma

Tematika: A 12 órás (2X3X 90 perc) kurzus célja a DRK mint anyaintézmény történetének mélyebb megismerése, elsősorban a hazai művelődés- és tudománytörténet szemszögéből, illetve a Kollégium tudományos gyűjteményei (Nagykönyvtár, Levéltár, Múzeum), mint a református egyházi műveltség kutatása forrásainak megismerése.

Tantárgyleírás: A kétnapos kurzus első tömbje (3X90 perc) a Református Kollégium művelődéstörténeti jelentőségével foglalkozik. Bevezetésként egy olyan előadás hangzik el, amely kollégiumtörténeti fogalmakat, korszakokat és folyamatokat vázol föl (a Bibliográfia 1. tétele alapján). A következő blokkban az előbbieket felhasználva egy témába vágó szaktanulmány (Bibliográfia 2. tétele) szövegelemzését végezzük el szemináriumi jelleggel. A záró egység beszélgetés a témáról, az Őrállóvá tettek című kiadvány (Bibliográfia 3. tétele) alapján, a hallgatók saját doktori témájához illesztve. Ez részben előkészíti a kurzus néhány nappal későbbi második tömbjét.

A kurzus második tömbjének célja, hogy a doktoranduszhallgatók a gyakorlatban is megismerkedjenek a Kollégium három tudományos gyűjteményegységének világával, mint a kutatás lehetséges helyszíneivel, illetve itt érintünk kutatómódszertani kérdéseket is. A foglalkozást egy 2X45 perces szeminárium nyitja, amelynek keretében a hallgatók 10-10 percben bemutatják egy-egy olyan debreceni teológiai professzor portréját a Bibliográfia 3. tétele alapján, akinek életműve doktori témájukhoz bármilyen módon kapcsolódik. Ezt a referátumot bővítik később benyújtandó írásbeli dolgozattá. A következő 3X45 percben felkeresik az érintett gyűjteményeket, ahol további szakemberek segítségével tájékozódhatnak a kutatás feltételeiről, módszertanáról. A záró 45 perces blokkban beszélgetés folyik arról, hogyan használhatók a meglátogatott gyűjtemények által őrzött források az írásbeli referátum elkészítéséhez.

A Bibliográfia 1. tétele általános betekintést nyújt a Kollégium történetébe. A kurzus tematikájának követéséhez a kötet egyszeri előzetes átolvasása szükséges. A 2. tétel szövege a szemináriumi foglalkozáson mélyebb elemzésre kerül, azt a hallgatók helyben kézhez kapják, előzetes tanulmányozása azonban ajánlott. A 3. tétel szövegének Oktatói portréiból (341–704. oldal) minden hallgató egy portrét választ, amelyet referátum keretében a második napon tíz percen belül kell mutatnia. A portré elkészítéséhez fel kell használnia a kötet bevezető történeti áttekintésének azon fejezetét is, amely időben érintkezik az adott oktatói portréval (ezek kb. 80–100 oldalas fejezetek). Ezen kívül a hivatkozások alapján ajánlatos betekinteni az érintett teológus legalább egy nyomtatásban megjelent munkájába. Ezek a Kollégium

Nagykönyvtárban vagy a DRHE Szakkönyvtárban vélhetően megtalálhatók. A referátumokat a hallgatóknak a kurzus végén írásban is be kell nyújtaniuk (legalább 20.000 karakter, Word formátum, 12-es betűméret, 1.5-es sortávolság). A választott portré, illetve téma kapcsolódjék a hallgató doktori témájához (pl. az adott professzor tudományos munkássága érintkezik saját témaválasztásával, vagy doktori témája azt a kort érinti, amelyben az adott professzor tevékenkedett stb.), illetve érintse a témához kapcsolódó azon forrásokat, amelyek a Kollégium gyűjteményeiben megtalálhatók (nyomtatott kiadványok, kéziratok, esetleg tárgyi emlékek).

Bibliográfia:

1. Győri L. János: „Egész Magyarországnak és Erdélyiségnek világosító lámpása”. A Debreceni Református Kollégium története, TRE, Debrecen, 2006, 2008.
2. Győri L. János: A 475 éves Debreceni Református Kollégium művelődéstörténeti jelentősége. In: Collegium Doctorum, 10. évf., Budapest, 2014, 10–21.
3. Örállóvá tettek. Műhelytanulmányok a Debreceni református teológiai oktatás és református lelkészképzés történetéhez. Szerk. Baráth Béla Levente és Fekete Károly, TtRE és DRHE, Debrecen, 2019.

További kérdésekkel a két témavezető (gyorilj@drkg.hu; csdavid75@gmail.com) keresendő.

Dr. Győri János gyűjteményi igazgató

Dr. Csorba Dávid múzeumigazgató

A Zsoltárok könyvének tanítása (B300)

Követelmény a doktorandusz hallgatók számára

Oktatás célja:

A Zsoltárok könyve az Ószövetség egyik legismertebb és legkedveltebb irata: a keresztyénség isteni üzenetként olvassa, imádságként mondja, gyülekezeti énekként énekl, a liturgiában magasztalásként recitálja. Ennek részben a műfaji és tematikus sokszínűsége az oka, részben pedig az, hogy teológiájában szinte az Ószövetség valamennyi fontos gondolatkörét felöleli. Ám ez a „Kis Bibliának” is nevezett irat (Luther M.) számos „sötét zsoltárt” is tartalmaz: olyanokat, amelyekkel a mai olvasó nehezen, vagy egyáltalán nem tud azonosulni. A túlvilági élettel kapcsolatban, az Újszövetség fényében mi már egészen mást remélünk, az érzelmek heves kifakadása az imádságban számunkra jórészt idegen, de a kendőzetlen bosszúvágy, az Istennel folytatott alkudozás vagy a saját ártatlanság heves bizonygatása is ma már megbotránkoztat sokakat.

A kurzus célja az, hogy a Zsoltárok könyve válogatott fejezeteinek nyelvi elemzése és magyarázata révén megismertesse a hallgatókat e bibliai könyv tanításával, illetve a kiválasztott zsoltárok szövegével és teológiai mondanivalójával, és segítsen a kijelentés-történetben megélt szerepeknek és aktuális üzenetüknek a jobb megértésében.

Tantárgy tartalma:

Két bevezető előadás során a hallgatók a Zsoltárok könyvével kapcsolatos speciális bevezetési kérdésekkel ismerkednek meg. Ezt követően a hallgatók maguk készítik el egy-egy, az oktató által megadott zsoltárcsokorból kiválasztott zsoltár magyarázatát, és tárják azt előadás formájában a kurzus résztvevői elé. A válogatás a zsoltárköltészet legfontosabb műfajainak mindegyikét tartalmazza, ugyanakkor az Ószövetség teológiájához is fontos adalékokat kínál: megjelenik bennük a teremtés-hit, az ókori király-ideológia, a bosszú és az átok kérdésköre, a megfizetés-tan és Isten igazságossága, valamint az Úr királyi uralma és messianizmus témája is. Az elemzésre felkínált szövegek terjedelme 20-25 vers (zömében egy, esetenként két zsoltár).

A szemináriumra jelentkezők között az első foglalkozáson felosztjuk a kiválasztott zsoltárokat, majd az adott zsoltár magyarázatát a szakirodalom és a kiadott szempontok alapján mindenkinek magának kell megírnia. A hallgatóknak egy 55–60 perces előadással (10–12 gépelt oldal) kell készülniük, amit a jelenlévők előtt kell előadniuk. A vonatkozó magyar nyelvű bibliográfia mellett az ajánlott idegen nyelvű irodalom használata, idézete és az eltérő nézetek kritikai ütköztetése mind az előadásban, mind pedig a dolgozatban alapkövetelmény. Az előadást a hallgatók a szorgalmi időszak végéig írásbeli dolgozat formájában is kötelesek leadni. A dolgozatnak egy számozatlan borítólapot, valamint a tartalomjegyzékkel és a felhasznált irodalom jegyzékével együtt 12–15 számozott oldalt kell tartalmaznia.

Az előadás (és a dolgozat) főbb vázlatpontjai:

1. Saját munkafordítás
2. A magyar fordítások egybevetése és kiértékelése: Károli (1908), Újfordítás (1975), Revidált Újfordítás (2014), Szent István Társulat (2011), Szent Jeromos KB (2003)
3. Szövegkritika (a BHS apparátusa és az elérhető verziók)
4. Körülhatárolás, szerkezet, műfaj
5. Az alapréteg megállapítása, a szerkesztői rétegek elkülönítése (irodalomkritika)
6. Versenkénti/szakaszonkénti magyarázat
7. A zsoltár teológiája és keresztyén üzenete (összefoglalás)
8. A zsoltár szerepe, üzenete a szűkebb kontextusában, illetve a Zsoltárok könyvében belül

<p>Tantárgy neve: Szenvedéllyel az evangélium szabadságáért. Barth és a magyar református teológia</p> <p>Tantárgy neve angolul: Passionate for the freedom of the Gospel. Barth and the hungarian reformed theology</p>	<p>Kódja:</p> <p>DI-BARTHKONF</p>	<p>Kredit száma:</p> <p>4</p>	<p>Heti óraszám:</p> <p>tömbösítve</p>
Szervezeti egység megnevezése: Doktori Iskola			
A tanóra típusa ⁵ : ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: tömbösített (2024. április 24.)			
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁶): beadandó dolgozat			
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): nappali és levelező PhD képzés			
Előtanulmányi feltételek (<i>ha vannak</i>): PhD hallgatóknak			
A tárgy jellege: <u>konferencia</u>			
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>			
<p>A tantárgy célja: A képzés keretében a hallgatók mélyebben megismerhetik Karl Barth teológiáját, különösen a 30-as évek munkásságát, felfedezve a barthi teológia magyar vonatkozásait és relevanciáját saját kutatási területükre nézve</p>			
<p>Tantárgyi tematika:</p> <p>Az 1934-es év különös jelentőséggel bírt Karl Barth életében és teológiai munkásságában. Ebben az évben került megfogalmazásra a Barmeni Teológiai Nyilatkozat (amely lényegében Barth kézjegyét hordozza). Ugyancsak ebben az évben került sor Barth és Brunner között az elhíresült vitára az ember istenképősége és a természeti teológia kérdésében, valamint olyan meghatározó előadásokra, amelyek a barthi életmű eddigi eredményeit összegezték. Ugyanakkor ebben az évben veszíti el egyetemi katedráját a hitleri Németországban, mert egyetemi alkalmazotként nem hajlandó felesküdni a Führerre.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Milyen következményekkel jártak ezek az események és teológiai tisztázódások a barthi életmű egészére nézve, és miként váltak ismertté Magyarországon? – Hogyan csapódtak le ez események a hazai teológiai és egyházi közgondolkodásban? – Mi lehet az aktualitása Barth teológiai felismeréseinek 90 évvel a történések után? 			

⁵ **Ftv. 147. § tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció)

⁶ pl. évközi beszámoló

- Mennyiben segítheti ma is Barth életműve teológiai ítéletalkotásunkat, igehirdetésünket, egyházi szolgálatunkat?
- (Az idegen nyelvű előadás fordításáról gondoskodunk).

Számonkérés módja:

- részvétel az előadásokon és a kapcsolódó szemináriumi beszélgetéseken (német és/vagy angol nyelven)
- egy előadás kiválasztása és feldolgozása, ill. reflexió írása (tartalmi ismertetés, fontosabb gondolatok kiemelése, saját kutatás számára releváns gondolatok bemutatása)

A **3-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak)

BARTH, Karl: *Die Kirchliche Dogmatik*, Bd. I/1–2/*Church Dogmatics*, Vol. I/1–2, Zürich, 1932/Edinburgh, 1936.

BARTH Károly – KIRSCHBAUM, Charlotte von – VASSADY Béla: *Világok vándorai – Útibeszámoló Karl Barth 1936-os és 1948-as magyarországi látogatásáról/Karl Barth és Vassady Béla levelezése* (KBKK 1), Debrecen, DRHE KBK, 2007.

BUSCH, Eberhard: *Karl Barths Lebenslauf*, München: Kaiser, 1975.

FAZAKAS Sándor – FERENCZ Árpád (szerk.): *Barth és a magyar református teológia. Rekonstrukció kísérlet* (KBKK 6), Debrecen, DRHE KBK, 2011.

FAZAKAS Sándor (szerk.): *Válság és kegyelem. Karl Barth teológiájának hatása és jelentősége ma* (KBKK 7), Debrecen, DRHE KBK, 2021.

GERÉB Pál: *Barth Károly Dogmatikája*, Kolozsvár, EREK, 2006.

HUNSINGER, George: *Karl Barth*, London, Bloomsbury Publishing, 2018.

JONES, Paul Dafydd – NIMMO, Paul T. (eds.): *The Oxford Handbook of Karl Barth*, Oxford, Oxford University Press, 2020.

(A KBKK kiadványok letölthetők a Barth-Kutatóintézet honlapjáról: <https://karl-barth.drhe.hu/?cat=4>).

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Fazakas Sándor (PhD, dr. habil), egy.tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat):

Dr. Michael Beintker (emeritus egyetemi tanár, Münster), Dr. Fazakas Sándor (egyetemi tanár, DRHE), **Dr. Görföl Tibor** (egyetemi docens, PTE BTK), további a Barth-kutatásban aktív előadók, doktoranduszok

<p>Tantárgy neve: A teológiai kutatás módszertana</p> <p>Tantárgy neve angolul: Methodology of Theological Research</p>	Kódja:	Kredit száma: 4	Heti óraszám: Tömbösítve 2x5 óra
Szervezeti egység megnevezése: Doktori Iskola			
A tanóra típusa ⁷ : ea. / szem. / gyak. / konz. és száma: tömbösített (2024. március 1. és április 5. délelőtt)			
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ⁸): beadandó dolgozat			
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): nappali és levelező PhD képzés			
Előtanulmányi feltételek <i>(ha vannak)</i> : PhD hallgatóknak			
A tárgy jellege:			
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>			
<p>A tantárgy célja, hogy megismertesse a hallgatókkal a tudományos kutatás és szövegalkotás módszertanát, hogy azt legyen képes hasznosítani saját doktori kutatómunkája számára.</p>			
<p>Tantárgyi tematika:</p> <p>A tárgyalat témaköröket a tudományos kutatás folyamata jelöli ki: 1) témaválasztás, 2) adatgyűjtés, 3) szakirodalom-feldolgozás, 4) szövegalkotás, publikálás.</p> <p>A PhD-hallgatók a kutatási folyamatok téren már rendelkeznek saját korábbi tapasztalatokkal (szakdolgozat, szemináriumi dolgozat, TDK-munka, publikáció), illetve jelenlegi doktori kutatásuk is egy ilyen folyamat valamely fázisát reprezentálja. A kurzus egyrészt lehetőséget ad ezen tapasztalatok megosztására és kiértékelésére, másrészt rendszerbe foglalja azokat a szükséges ismereteket, melyek a segítik a továbbiakban a tudatos kutatástervezést és tipikus módszertani hibák elkerülését.</p> <p>A kurzus egyaránt szem előtt tartja a tudományos kutatás elméleti kérdéseit (pl. Mit jelent a tudományosság? Melyek a teológiai kutatás sajátosságai?) és a gyakorlati vonatkozásait (pl. digitális eszközök, nyelvhelyesség, időbeosztás).</p>			

⁷ **Ftv. 147. § tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció)

⁸ pl. évközi beszámoló

Az elméleti oktatást követően a hallgatók egy – az egyéni kutatásukhoz kapcsolódó – szabadon választott témából egy lexikon-szócikket, valamint egy recenziót készítenek, melyen alkalmazzák az elsajátított kutatómódszertani és szövegalkotási ismereteket.

A beadandó anyag terjedelme: szócikk 3-4 oldal; recenzió 2-3 oldal (TimesNewRoman 12pt, 1,5 sortáv).

A **3-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak)

Gyurgyák János: *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*. Második, átdolgozott kiadás. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. ISBN 963-389-714-9

Gyurgyák János: *A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak*. Osiris Kiadó, Budapest, 2019. ISBN 963-276-349-1

Szabó Katalin: *Kommunikáció felsőfokon*. Negyedik kiadás. Kossuth Kiadó, Budapest, 2014. ISBN 978-963-09-5988-9

Babbie, Earl R.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Hatodik, átdolgozott kiadás. Balassi Kiadó, Budapest, 2003. ISBN 963-506-563-9

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Fazakas Sándor (PhD, dr. habil), egy.tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): **Németh Áron** (PhD), docens

Tantárgyi programok, tantárgyleírások

Tantárgy neve: Predestináció az ókorban és a keresztyén hagyományban Tantárgy neve angolul: Predestination in antiquity and in the Christian tradition	Kódja: DI-PRED-2024-1	Kredit száma: 4	Heti óraszám: 0,71
Szervezeti egység megnevezése: Doktori Iskola, Both Antal Teológiai és Kulturális Alapítvány			
A tanóra típusa ⁹ : köt. vál., gyak. száma: 10. Tömbösített órák, időpont: 2024.11.14–15.			
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb ¹⁰): gyak. jegy			
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): PhD hallgatók			
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): ---			
A tárgy jellege: interdiszciplináris kurzus			
A meghirdetés létszámfeltétele (minimum/maximum hallgatói létszám): ---			
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó <u>ismeretanyag</u> és a kialakítandó <u>kompetenciák</u> tömör, ugyanakkor informáló leírása			
<p>Oktatás célja: A képzés keretében az érdeklődők a Both Antal Teológiai és Kulturális Alapítvány által szervezett „Predestináció az ókorban és a keresztyén hagyományban” című kétnapos ökumenikus konferencián vehetnek részt.</p> <p>A predestináció a keresztyén hit egyik fontos tanítása, amely szerint az ember üdvösségének kérdése Isten eleve elrendelésén múlik, nem pedig saját teljesítményén vagy más földi erőkn. Miközben ez a tanítás önmagunk üdvössége felől a megrendíthetetlen bizalom alapja lehet és a bizonyágtétel relatív hatástalanságára is vigasztalást kínál, komoly kérdésekkel is szembesít bennünket, mindenekelőtt az ember szabadsága és morális felelőssége, valamint Isten jósága és mindenhatósága kapcsán. A kurzus célja az, hogy a predestináció-tan bibliai alapjait megvizsgálja, kitekintéssel a klasszikus görög irodalomra és a hellenista zsidó filozófiára, áttekintse annak a teológiatörténeti fejlődését, majd tisztázza, hogyan vélekedik erről a tanításról a mai református, evangélikus és római katolikus teológia.</p>			

⁹ **Ftv. 147. § tanóra:** a tantervben meghatározott tanulmányi követelmények teljesítéséhez oktató személyes közreműködését igénylő foglalkozás (előadás, szeminárium, gyakorlat, konzultáció)

¹⁰ pl. évközi beszámoló

A tizennégy előadás egyenként 25 perc, ezeket hármásával egy rövid megbeszélés követi. Az előadásokat a Kárpát-medence református, római katolikus és evangélikus lelkészképző intézményeinek oktatói, szakterületük elismert képviselői tartják, fórumát és egyben biztató példáját is kínálva a felekezetek közötti érdemi teológiai párbeszédnek.

Tantárgy tartalma:

november 14.

16.00–17.00: Érkezés, regisztráció

17.00: Köszöntések, a konferencia megnyitása (DRK – Díszterem):

17.15: Kránitz Mihály: *Szabadosság és fatalizmus: Tévtak és lehetőségek a keresztyén teológiában*

18.00: Hafenschér Károly: *Eleve elrendelés az igehirdetésben: vigasz vagy teher?*

19.00: Fogadás (DRK – Kistanácssterem)

november 15.

8.00–8.25: Reggeli áhítat: Dr. Fekete Károly püspök

8.30–9.30: Balogh Csaba: *A szívek megkeményítése Ézsaiás próféta könyvében*

Racs Csaba: *A fáraó szívének keménysége a 2Móz 4–14 elbeszélésében*

Megbeszélés

9.30–9.50: Szünet

9.50–11.20: Hanula Gergely: *A sors és az eleve elrendelés a klasszikus hellén irodalomban*

Szekeres Csilla: *Végzet és szabadság a hellenizmus és a császárkor filozófiájában*

Zsengellér József: *Eleve elrendelés és szabad akarat Qumránban*

Megbeszélés

11.20–11.30: Szünet

11.30–12.30: Adorjáni Zoltán: *Josephus Flavius az eleve elrendelésről*

Kocsis Imre: *Eleve elrendelés és szabad akarat az Újszövetség irataiban*

Megbeszélés

12.30–13.30: Ebédszünet

13.30–15.00: Gyurkovics Miklós: *Predestináció a korai egyházatyáknál*

Kendeffy Gábor: *Ágoston predestináció-tana*

Borsi Attila: *Kálvin predestináció-tana*

Megbeszélés

15.00–15.15: Szünet

15.15–16.45: Krakomperger Zoltán: *Predestináció a jelenkori katolikus teológiában*

Fazakas Sándor: *Eleve elrendelés Karl Bartnál és a Barth utáni református teológiában*

Béres Tamás: *Eleve elrendelés Paul Tillichnél és a kortárs evangélikus teológiában*

Megbeszélés

16.45–17.00: Zárszó

Számonkérési és értékelési rendszer: A hallgatók a kurzus teljesítéséhez a konferencián annak teljes időtartamában kötelesek részt venni, valamint az egyik, szabadon kiválasztott előadáshoz egy 3-5 oldalas írásbeli reflexiót kötelesek készíteni, benne összefoglalva az előadás témáját, az előadó főbb téziseit, a hozzá kapcsolódó beszélgetés eredményét illetve saját kritikai észrevételeiket is.

A beszámolót a szorgalmi időszak végéig, egy nyomtatott példányban a Doktori Iskola irodájában kell leadni. A beszámoló első oldalán/borítólapján fel kell tüntetni az DRHE Doktori iskolájának nevét, a kurzus címét, majd a beszámoló címét és a szerző nevét, valamint a benyújtás dátumát. betűméret: 12p, normál margók és normál sortávolság.

A **3-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, oldalak,)

SEBESTYÉN J.: Református dogmatika, Budapest, 1940.

BEINERT, W.: A katolikus dogmatika lexikona, Vigília kiadó, 2004.

TÖRÖK CS.: Predestinációs Szent Ágostontól a reformációig, in:

<http://real.mtak.hu/11423/1/1259005.pdf>

DR. VICTOR J.: A predestinációról és más írások, in: <http://mek.oszk.hu/08200/08256/08256.htm>

ERNST-HABIB, M.: Die Lehre von der Prädestination - die Erwählungslehre. Ein Überblick von Johannes Calvin über Karl Barth bis Letty Russell, in: <https://www.reformiert-info.de/274-0-56-3.html>

NAGY G.: A fáraó szívének megkeményítése, Theologiai Szemle, 2010/1, 16–25.

NAGY G.: Ézsaiás próféta elhívása, Theologiai Szemle, 2017/2, 68–74.

továbbá az *Evangelisches Lexikon für Theologie und Gemeinde*,
valamint az *Evangelisches Kirchenlexikon* vonatkozó szócikkei

Tantárgy felelőse (név, beosztás, tud. fokozat): Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k), ha vannak (név, beosztás, tud. fokozat): lásd a Tantárgy tartama alatt

Egyéb megjegyzés: A tantárgyat felvett hallgatók térítésmentesen vehetnek részt a konferencián, beleértve a csütörtök esti fogadást és a pénteki ebédet is. Szállás igénylésére saját költségen, a DRHE Maróthy György Kollégiumában van lehetőség.